

MY RAZEM

Myrazem

МИ РАЗОМ

Materiały dodatkowe

Zachęcamy do wykorzystania narzędzia dodatkowego w postaci gry negocjacyjnej „Unia Hadziacka”. Jest ono zaawansowane, wymaga dłuższego przygotowania i angażuje całą klasę. Można go też poprzedzić lekcją o technikach negocjacyjnych. Jego celem jest wzmocnienie kompetencji w obszarze analizy i interpretacji historycznej.

Gra polega na przeprowadzeniu symulacji teoretycznych negocjacji związanych z powstaniem ruskiego/kozackiego państwa w ramach Rzeczypospolitej (unia hadziacka i Rzeczpospolita Trojga Narodów). Klasa dzieli się na zespoły negocjatorów: kozackich i królewskich, liczących od 5 do 8 zawodników (optymalnie 7). W zależności od liczebności klasy, można wyłonić dwie przeciwne drużyny, ew. pozostałym uczniom pozostawiając rolę aktywnej publiczności, bądź stworzyć więcej zespołów negocjacyjnych.

Reguły gry – symulacji negocjacji polsko kozackich w 1658 roku w sprawie stworzenia trójdzielnego państwa.

1. Grupa (a) reprezentuje stronę polską, a grupa (b) kozacką.
2. Uczestnicy otrzymują informacje dot. stanu faktycznego, oczekiwań stron i uwarunkowań historycznych.
3. Poza tym każda drużyna otrzymuje swój unikalny opis celów, bez punktacji. Drużyna A nie zna celów drużyny B, drużyna B nie zna celów drużyny A.
4. Uczestnicy mają 15 minut na zapoznanie się z materiałami i przygotowanie strategii drużyny.
5. Potem przeprowadzamy dwie rundy negocjacji, rozdzielone czasem na 5 minutową naradę.
6. Negocjacje dotyczą 4 kwestii spornych w których należy wypracować jakiś kompromis.
7. Poszczególni negocjatorzy wygłaszają swoje wystąpienia, składają propozycje i oczekują na kontrpropozycje swoich odpowiedników.
8. Brak porozumienia oznacza przegraną obu drużyn, więc robimy wszystko żeby do tego nie doszło.
9. Po negocjacjach spisujemy porozumienie.
10. Jakość porozumienia i styl negocjacji oceniają sędziowie (w tej roli aktywna publiczność, która może zadawać pytania, domagać się uszczegółowień i wyjaśnień).
11. Punktacja wygląda następująco i negocjatorzy nie mają do niej dostępu:

Nieudane negocjacje (punkty od -6 do 0), kiepski styl (od -4 do 0)	Kwestia	Udane negocjacje (punkty od 0 do 6), dobry styl (od 0 do 4)
	Prawosławia	
	Szlachectwa i rejestru kozackiego	
	Autonomii	
	Urzędów	

INSTRUKCJA DLA DRUŻYNY RZECZPOSPOLITEJ:

1. Wyznaczcie **Sekretarza**, który wcieli się w postać Stanisława Kazimierza Bieniewskiego, przedstawiciela króla. Odpowiada za: przedstawienie stanowiska, kontrolę nad pracą pozostałych członków delegacji, podsumowanie negocjacji.
2. Wybierzcie **4 Komisarzy**, którzy odpowiadać będą za 4 główne kwestie będące przedmiotem negocjacji.
3. Wybierzcie **Pisarza**, który odpowiadać będzie za sporządzanie notatek.
4. Pozostali członkowie misji poselskiej pełnią rolę doradców i ekspertów.
5. Zapoznajcie się z materiałami o aktualnej sytuacji.

PROCEDURA NEGOCJACJI

1. Przygotowanie przez delegację wstępnych założeń negocjacyjnych.
2. Powitanie obu misji - przemowa grzecznościowa Sekretarza Rzeczypospolitej i Kozackiego.
3. Przedstawienie propozycji i oczekiwań w 4 kwestiach spornych przez 4 Komisarzy.
4. Narada po wysłuchaniu stanowisk przeciwników.
5. Komisarze negocjują ze sobą – publicznie (w danym momencie jedna para).
6. Druga narada.
7. Finałowa seria negocjacji.
8. Opracowanie tekstu Unii polsko – kozackiej.
9. Ocena tekstu przez sędziów .

TABELA POMOCNICZA NEGOCJACJI:

Kwestie	Duże ustępstwo	Ustępstwo	Bez zmian	Sukces	Duży sukces
Prawosławie i Unia Brzeska	Likwidacja Unii – niezadowolenie papieża	Usunięcie Unii z części Ukrainy – niezadowolenie biskupów	Sprawa nierozstrzygnięta	Pozostawienie Unii na terenie Ukrainy	Przyjęcie Unii przez Kozaków
Szlachectwo i rejestr kozacki	Szlachectwo dla większości kozaków – niezadowolenie reszty szlachty	Szlachectwo dla nielicznych i duży rejestr kozacki – niezadowolenie magnatów ukraińskich	Sprawa nierozstrzygnięta	Uzłachcenie tylko dowódców kozackich, mały rejestr kozacki	Utrzymanie małego rejestru kozackiego
Autonomia	Utworzenie zupełnie niezależnego państwa kozackiego – niezadowolenie króla i Sejmu	Utworzenie Księstwa Ruskiego jako samodzielnej części Rzeczypospolitej – gniew Moskali	Sprawa nierozstrzygnięta – automatyczna porażka negocjacji	Przyznanie małej samorządności (prawo wyboru urzędników na terenie Ukrainy)	Powrót Ukrainy do Rzeczypospolitej bez żadnych warunków
Urzędy	Hetman kozacki jako samodzielny władca, prawosławni biskupi w Senacie – niezadowolenie biskupów katolickich	Hetman kozacki wybierany samodzielnie na Ukrainie - niezadowolenie wojskowych, kilku prawosławnych w Senacie	Sprawa nierozstrzygnięta	Hetman kozacki wy dożywotni, podlegający królowi i przez niego mianowany	Hetman kozacki podlegający państwu i wykonujący polecenia, bez nowych postów w Sejmie

Nierozstrzygnięcie więcej niż 1 kwestii będzie równoznaczne z nieudanymi negocjacjami.

AKTUALNA SYTUACJA:

1. Prawosławie

Przez długie wieki katolicy i prawosławni żyli obok siebie w zgodzie i tolerancji. Zmiany nastąpiły pod koniec XVI wieku. Wtedy to car przekonał zwierzchników kościoła prawosławnego do wydania zgody na utworzenie patriarchy w Moskwie. Nowy patriarcha (czyli ważna postać w religii prawosławnej) rościł sobie prawo do przewodzenia prawosławnym "całej Rusi", a więc także Rusinom będącym poddanyymi Rzeczypospolitej.

Taka sytuacja wydawała się niebezpieczna polskiemu królowi oraz niektórym biskupom prawosławnym. Postanowiono zawrzeć unię, zwaną brzeską, na mocy której wszyscy prawosławni w Rzeczypospolitej uznaliby papieża za głowę kościoła. Mieli przy tym zachować swój dotychczasowy obrządek i zwyczaje. Niestety, król oraz zwolennicy unii, zwani unitami, nie umieli przeprowadzić swojego pomysłu w sposób dyplomatyczny. Wyznawcy prawosławia czuli, że władca próbuje im narzucić swoją wolę siłą, naruszając przy tym odwieczną zasadę swobody religijnej mieszkańców Rusi.

Nieumiejętna polityka królewska doprowadziła do efektu dokładnie odwrotnego od zamierzonego. Zamiast zjednoczyć mieszkańców Rzeczypospolitej wokół jednego Kościoła, wywołała niechęć części prawosławnych zarówno do króla, Polaków utożsamianych z katolicyzmem, jak i do ruskich unitów. Niedługo później za prawdziwych obrońców prawosławia w Rzeczypospolitej zaczęli się uważać Kozacy. Gdy wybuchło powstanie Chmielnickiego, zniesienie unii brzeskiej było jednym z jego postulatów

2. Szlachectwo i rejestr kozacki

Kozacy wywodzą się z powstałego na Dzikich Polach żołnierskiego bractwa. W jego skład wchodził zarówno chłopci, jak i mieszcianie oraz szlachta. niekończących się walk z sąsiadami osiągnęli oni wysoką biegłość w sztuce wojennej. Żyli zgodnie z własnymi zasadami, a ich sytuacja prawna w ramach państwa nie była jasno określona. Co ciekawe, od samego początku istnienia kozaczyzny pojawiały się przykłady współpracy wojska zaporoskiego i władzy królewskiej. Starostowie ukraińskich województw wzywali Kozaków pod swoje chorągwie i razem z nimi wyruszali przeciw Tatarom.

Za panowania Zygmunta Augusta stworzono więc rejestr. Był to spis Kozaków służących jako żołnierze Rzeczypospolitej w zamian za żołd. Ludzie ci mieli zagwarantowany szereg przywilejów, w tym wolność osobistą. Na czele Kozaków rejestrowych stał hetman, zwany też starszym wojska zaporoskiego Jego Królewskiej Mości. Lecz do rejestru nie trafiało dużo ludzi.

Kozacy niejednokrotnie walczyli u boku wojsk polskich i litewskich. Na ziemiach ukraińskich ścierali się z Tatarami, a na północnych i wschodnich rubieżach państwa wspierali Rzeczypospolitą w wojnach z Moskwą i Szwecją. Brali udział w bitwie pod Kłuszynem, która otworzyła Polakom drogę do Moskwy.

W Rzeczypospolitej rządziła szlachta. Chłopi i mieszcianie nie mieli żadnego wpływu na sprawy państwowe. Szczególnie sytuacja chłopstwa była wyjątkowo ciężka. Chłopi zmuszeni byli pracować na swoich panów i nie mieli żadnych perspektyw na poprawę swojego losu. Nie ma więc co się dziwić, że gdy magnaci chcieli uczynić z Kozaków chłopów, gwałtownie się temu zaczęli sprzeciwiać. Gdy więc Kozacy wypowiedali Rzeczypospolitej posłuszeństwo, wielu mieszkańców ziem Ukrainy chętnie się do nich przyłączało. W połowie XVII wieku mieszkańcy ukraińskich ziem Rzeczypospolitej pod wodzą hetmana Bohdana Chmielnickiego zaczęli zabiegać o ostateczne odłączenie się od Polski, lub korzystne uregulowanie ich statusu. Można to było osiągnąć na dwa sposoby – zwiększyć znacznie rejestr kozacki, lub przyznać Kozakom szlachectwo. Każde z tych rozwiązań miało swoich przeciwników i zwolenników po obu stronach konfliktu.

3. Autonomia

W wyniku wojny Chmielnickiemu udało się stworzyć niezależną od Rzeczypospolitej strukturę nazwaną Hetmanatem. Kozakom bardzo zależało na tym aby kwestie wolności, autonomii i samorządności były dla nich utrzymane.

By zwiększyć swoje szanse na utrzymanie niezależności hetman Chmielnicki szukał wsparcia z zewnątrz. Wybór nie był wcale oczywisty. Kozacy mogli szukać porozumienia z Rzeczypospolitą, chanatem krymskim, a nawet Turcją. Kościół prawosławny wzywał z kolei do zjednoczenia z Moskwą. W 1654 roku Kozacy wybrali cara i podpisali z Moskwą dokument o nazwie ugoda perejasławska. Jednakże w 1658 roku doszło do próby pojednania z Rzeczypospolitą – stąd projekt rokowania w Hadziaczu, w których bierzecie teraz udział.

Ci wszyscy „opiekunowie” bardzo chętnie najeżdżali Rzeczypospolitą. To czyniło sytuację bardzo trudną. Np. wojska moskiewskie zaatakowały Litwę, bezlitośnie grabiąc miasta i wsie. Wkrótce potem od północy najechali Szwedzi. Mówiąc obrazowo, zalali oni polskie ziemie swoimi wojskami, dlatego wydarzenie to nazywa się potopem szwedzkim. Stąd decyzja o autonomii nie była łatwa – wszystkie państwa ościenne chciały aby Kozacy byli dalej (chwilowo) niezależni, aby przejąć Ukrainę dla siebie.

Zatem ta kwestia jest kluczowa dla dalszej przyszłości Polaków i Kozaków.

4. Urzędy

Polska szlachta była dumna z wolności i przywilejów, które przysługiwały jej zgodnie z prawem Rzeczypospolitej. Równie mocno, jak wolność, ceniła sobie równość. Pewnie znasz powiedzenie „szlachcic na zagrodzie równy wojewodzie”. Oznaczało ono, że wszyscy panowie są równi wobec prawa, niezależnie od tego, jakie urzędy piastują i jaki majątek posiadają. Lecz dla ambitnych przewidziano różne urzędy.

Najsilniejszym z nich były stanowiska hetmanów wielkich i polnych, zarówno na Litwie jak i Koronie. Aby przywileje i wolności Hetmanatu (lub Księstwa Ruskiego) były zachowane, musiał istnieć urząd, który będzie stał na straży samorządności Ukrainy w ramach Rzeczypospolitej.

Hetman kozacki, mógł być albo wybierany przez króla, Sejm lub w drodze lokalnych wyborów. Każde z rozwiązań ma swoje ciemne i jasne strony.

INSTRUKCJA DLA DRUŻYNY HETMANATU KOZACKIEGO:

1. Wyznaczcie **Sekretarza**, który wcieli się w postać Jerzego Nemiryca, przedstawiciela kozackiego. Odpowiada za: przedstawienie stanowiska, kontrolę nad pracą pozostałych członków delegacji, podsumowanie negocjacji.
2. Wybierzcie **4 Komisarzy**, którzy odpowiadać będą za 4 główne kwestie będące przedmiotem negocjacji.
3. Wybierzcie **Pisarza**, który odpowiadać będzie za sporządzanie notatek.
4. Pozostali członkowie misji poselskiej pełnią rolę doradców i ekspertów.
5. Zapoznajcie się z materiałami o aktualnej sytuacji.

PROCEDURA NEGOCJACJI

1. Przygotowanie przez delegację wstępnych założeń negocjacyjnych.
2. Powitanie obu misji - przemowa grzecznościowa Sekretarza Rzeczypospolitej i Kozackiego.
3. Przedstawienie propozycji i oczekiwań w 4 kwestiach spornych przez 4 Komisarzy.
4. Narada po wysłuchaniu stanowisk przeciwników.
5. Komisarze negocjują ze sobą – publicznie (w danym momencie jedna para).
6. Druga narada.
7. Finałowa seria negocjacji.
8. Opracowanie tekstu Unii polsko – kozackiej.
9. Ocena tekstu przez sędziów .

TABELA POMOCNICZA NEGOCJACJI:

Kwestie	Duże ustępstwo	Ustępstwo	Bez zmian	Sukces	Duży sukces
Prawosławie i Unia Brzeska	Przyjęcie Unii przez Kozaków – niezadowolenie chłopów i cerkwi prawosławnej	Pozostawienie Unii na terenie Ukrainy – niezadowolenie cerkwi prawosławnej	Sprawa nierozstrzygnięta	Usunięcie Unii z części Ukrainy	Likwidacja Unii
Szlachectwo i rejestr kozacki	Utrzymanie małego rejestru kozackiego – niezadowolenie kozaków i starszyny kozackiej	Uszlachcenie tylko dowódców kozackich, mały rejestr kozacki – niezadowolenie Kozaków	Sprawa nierozstrzygnięta	Szlachectwo dla nielicznych i duży rejestr kozacki	Szlachectwo dla większości Kozaków
Autonomia	Powrót Ukrainy do Rzeczypospolitej bez żadnych warunków – niezadowolenie kozaków, chłopów, dowódców	Przyznanie małej samorządności (prawo wyboru urzędników na terenie Ukrainy) – niezadowolenie dowódców	Sprawa nierozstrzygnięta – automatyczna porażka negocjacji	Utworzenie Księstwa Ruskiego jako samodzielnej części Rzeczypospolitej	Utworzenie zupełnie niezależnego państwa kozackiego
Urzędy	Hetman kozacki podlegający państwu i wykonujący polecenia – niezadowolenie starszyny kozackiej	Hetman kozacki wy dożywotni, podlegający królowi i przez niego mianowany – niezadowolenie Moskali	Sprawa nierozstrzygnięta	Hetman kozacki wybierany samodzielnie na Ukrainie	Hetman kozacki jako samodzielny władca, prawosławni biskupi w Senacie

Nierozstrzygnięcie więcej niż 1 kwestii będzie równoznaczne z nieudanymi negocjacjami.

AKTUALNA SYTUACJA:

1. Prawosławie

Przez długie wieki katolicy i prawosławni żyli obok siebie w zgodzie i tolerancji. Zmiany nastąpiły pod koniec XVI wieku. Wtedy to car przekonał zwierzchników kościoła prawosławnego do wydania zgody na utworzenie patriarchatu w Moskwie. Nowy patriarcha (czyli ważna postać w religii prawosławnej) rościł sobie prawo do przewodzenia prawosławnym "całej Rusi", a więc także Rusinom będącym poddanyymi Rzeczypospolitej.

Taka sytuacja wydawała się niebezpieczna polskiemu królowi oraz niektórym biskupom prawosławnym. Postanowiono zawrzeć unię, zwaną brzeską, na mocy której wszyscy prawosławni w Rzeczypospolitej uznaliby papieża za głowę kościoła. Mieli przy tym zachować swój dotychczasowy obrządek i zwyczaje. Niestety, król oraz zwolennicy unii, zwani unitami, nie umieli przeprowadzić swojego pomysłu w sposób dyplomatyczny. Wyznawcy prawosławia czuli, że władca próbuje im narzucić swoją wolę siłą, naruszając przy tym odwieczną zasadę swobody religijnej mieszkańców Rusi.

Nieumiejętna polityka królewska doprowadziła do efektu dokładnie odwrotnego od zamierzonego. Zamiast zjednoczyć mieszkańców Rzeczypospolitej wokół jednego Kościoła, wywołała niechęć części prawosławnych zarówno do króla, Polaków utożsamianych z katolicyzmem, jak i do ruskich unitów. Niedługo później za prawdziwych obrońców prawosławia w Rzeczypospolitej zaczęli się uważać Kozacy. Gdy wybuchło powstanie Chmielnickiego, zniesienie unii brzeskiej było jednym z jego postulatów

2. Szlachectwo i rejestr kozacki

Kozacy wywodzą się z powstałego na Dzikich Polach żołnierskiego bractwa. W jego skład wchodził zarówno chłopci, jak i mieszcianie oraz szlachta. niekończących się walk z sąsiadami osiągnęli oni wysoką biegłość w sztuce wojennej. Żyli zgodnie z własnymi zasadami, a ich sytuacja prawna w ramach państwa nie była jasno określona. Co ciekawe, od samego początku istnienia kozaczyzny pojawiały się przykłady współpracy wojska zaporoskiego i władzy królewskiej. Starostowie ukraińskich województw wzywali Kozaków pod swoje chorągwie i razem z nimi wyruszali przeciw Tatarom.

Za panowania Zygmunta Augusta stworzono więc rejestr. Był to spis Kozaków służących jako żołnierze Rzeczypospolitej w zamian za żołd. Ludzie ci mieli zagwarantowany szereg przywilejów, w tym wolność osobistą. Na czele Kozaków rejestrowych stał hetman, zwany też starszym wojska zaporoskiego Jego Królewskiej Mości. Lecz do rejestru nie trafiało dużo ludzi.

Kozacy niejednokrotnie walczyli u boku wojsk polskich i litewskich. Na ziemiach ukraińskich ścierali się z Tatarami, a na północnych i wschodnich rubieżach państwa wspierali Rzeczypospolitą w wojnach z Moskwą i Szwecją. Brali udział w bitwie pod Kłuszynem, która otworzyła Polakom drogę do Moskwy.

W Rzeczypospolitej rządziła szlachta. Chłopi i mieszcianie nie mieli żadnego wpływu na sprawy państwowe. Szczególnie sytuacja chłopstwa była wyjątkowo ciężka. Chłopi zmuszeni byli pracować na swoich panów i nie mieli żadnych perspektyw na poprawę swojego losu. Nie ma więc co się dziwić, że gdy magnaci chcieli uczynić z Kozaków chłopów, gwałtownie się temu zaczęli sprzeciwiać. Gdy więc Kozacy wypowiedali Rzeczypospolitej posłuszeństwo, wielu mieszkańców ziem Ukrainy chętnie się do nich przyłączało. W połowie XVII wieku mieszkańcy ukraińskich ziem Rzeczypospolitej pod wodzą hetmana Bohdana Chmielnickiego zaczęli zabiegać o ostateczne odłączenie się od Polski, lub korzystne uregulowanie ich statusu. Można to było osiągnąć na dwa sposoby – zwiększyć znacznie rejestr kozacki, lub przyznać Kozakom szlachectwo. Każde z tych rozwiązań miało swoich przeciwników i zwolenników po obu stronach konfliktu.

3. Autonomia

W wyniku wojny Chmielnickiemu udało się stworzyć niezależną od Rzeczypospolitej strukturę nazwaną Hetmanatem. Kozakom bardzo zależało na tym aby kwestie wolności, autonomii i samorządności były dla nich utrzymane.

By zwiększyć swoje szanse na utrzymanie niezależności hetman Chmielnicki szukał wsparcia z zewnątrz. Wybór nie był wcale oczywisty. Kozacy mogli szukać porozumienia z Rzeczypospolitą, chanatem krymskim, a nawet Turcją. Kościół prawosławny wzywał z kolei do zjednoczenia z Moskwą. W 1654 roku Kozacy wybrali cara i podpisali z Moskwą dokument o nazwie ugoda perejasławska. Jednakże w 1658 roku doszło do próby pojednania z Rzeczypospolitą – stąd projekt rokowania w Hadziaczu, w których bierzecie teraz udział.

Ci wszyscy „opiekunowie” bardzo chętnie najeżdżali Rzeczypospolitą. To czyniło sytuację bardzo trudną. Np. wojska moskiewskie zaatakowały Litwę, bezlitośnie grabiąc miasta i wsie. Wkrótce potem od północy najechali Szwedzi. Mówiąc obrazowo, zalali oni polskie ziemie swoimi wojskami, dlatego wydarzenie to nazywa się potopem szwedzkim. Stąd decyzja o autonomii nie była łatwa – wszystkie państwa ościenne chciały aby Kozacy byli dalej (chwilowo) niezależni, aby przejąć Ukrainę dla siebie.

Zatem ta kwestia jest kluczowa dla dalszej przyszłości Polaków i Kozaków.

4. Urzędy

Polska szlachta była dumna z wolności i przywilejów, które przysługiwały jej zgodnie z prawem Rzeczypospolitej. Równie mocno, jak wolność, ceniła sobie równość. Pewnie znasz powiedzenie “szlachcic na zagrodzie równy wojewodzie”. Oznaczało ono, że wszyscy panowie są równi wobec prawa, niezależnie od tego, jakie urzędy piastują i jaki majątek posiadają. Lecz dla ambitnych przewidziano różne urzędy.

Najsilniejszym z nich były stanowiska hetmanów wielkich i polnych, zarówno na Litwie jak i Koronie. Aby przywileje i wolności Hetmanatu (lub Księstwa Ruskiego) były zachowane, musiał istnieć urząd, który będzie stał na straży samorządności Ukrainy w ramach Rzeczypospolitej.

Hetman kozacki, mógł być albo wybierany przez króla, Sejm lub w drodze lokalnych wyborów. Każde z rozwiązań ma swoje ciemne i jasne strony.